

Til: MN- fakultetsstyret

Sakstype: Orienteringssak

Saksnr.: 40/25

Møtedato: 13.10.2025

Notatdato: 15.09.2025

Saksbehandler: Natalia Utkina, Jean-Raphaël Martinez, Anniken R. Birkelund

Forskerutdanningsmelding (FORM) for 2023-2024

Bakgrunn

Formålet med FORM er å dokumentere og synliggjøre kvalitetsfremmende arbeidet med forskerutdanningen ved grunnenhetene og ved fakultetsadministrasjonen. Rapporten belyser og legger grunnlag for fremtidige problem- og fokusområder, og skal bidra til å fremme erfaringsdeling mellom grunnenhetene ved fakultetet. FORM vil også fungere som dokumentasjon og informasjon til UiO, NOKUT, Kunnskapsdepartementet og andre som etterlyser informasjon om forskerutdanning ved fakultetet.

Hovedproblemstillinger

Universitets- og høyskolesektoren (UH) har møtt kraftige utfordringer de siste årene som har direkte påvirkning på forskerutdanningen: instramming av økonomiske ressurser; inntog av kunstig intelligens (KI) i forskning og undervisning; redusert grunnlag for rekruttering (pga. fallende folketall i Norge og europeiske land), samt styrket arbeid med forskningssikkerhet i forbindelse med ansettelser og opptak av utenlandske søkere, hvor sistnevnte utgjør mer enn halvparten av ph.d.-kandidatene ved MN-fakultetet.

Ifølge § 3-19 i forskrift til Universitets og høyskoleloven, skal ph.d.-kandidater utarbeide en karriereplan. Institusjonen har ansvar for at karriereplanen følges opp og ph.d.-kandidatene har tilgang til karriereveiledning. Ved UiO skal støtten gis i fagmiljøet. Fagmiljøet har ansvar for tilhørighet, forskningskvalifisering, veiledning og nettverksbygging.

Koronapandemien har sterkt påvirket både forskning, undervisning og det sosiale aspektet i ph.d.-kandidatenes liv. Dette gjaldt både nye, særlig utenlandske, kandidater, samt kandidater som var midtveis eller i avslutningsfasen av sine ph.d.-studier. Det har blant annet gitt sitt utslag i noe lavere gjennomføringsgrad innen 4 og 6 år for kandidater med start i 2018-2019.

Statistikk - Doktorgraden i tall 2023-2024

Rapporten presenterer statistikk over opptak, disputaser og gjennomføringsgrad for doktorgradsprogrammet ved MN-fakultetet i perioden 2013-2024, der kandidatenes kjønn, statsborgerskap og ansettelsesforhold inngår.

Vedlegg

- Forskerutdanningsmelding (FORM) for 2023-2024

FORM

2023-2024

Forskerutdanningsmelding:

ph.d.-program

SAMMENDRAG

FORM synliggjør arbeidet innen forskerutdanningen ved grunnenhetene og fakultetsadministrasjonen, med fokus på kvalitetsfremmende tiltak, inkludert kvalitetssikring, lærings- og arbeidsmiljø, og karrieretilbud til ph.d.-kandidatene for kalenderårene 2023-2024. I meldingen legges det frem planer og beskrives fokusområder for videreutvikling av forskerutdanning i 2025-2026.

Innhold

1. Innledning.....	2
2. Hovedsaker.....	2
3. Kvalitetssystem og kvalitetsrutiner	3
4. Forspranget ligger i forskningen.....	4
Veilederopplæring.....	4
Karrierestøtte for forskere i startfasen. Karriereplanlegging.....	4
The WEEK	5
5. Kultur for læring	5
Internasjonalisering.....	5
Balanse mellom faglige og generiske ferdigheter	6
6. Kunnskap i bruk	7
Bærekraftsatsingen	7
Kunstig intelligens (KI).....	8
Kommunikasjon og informasjon.....	8
7. Menneskene i sentrum.....	8
Mottak og integrering av nye ph.d.-kandidater	8
Fakultetets programseminarer for nye ph.d.-kandidater	8
Sosiale arrangementer på grunnenhetene	9
Psykososialt miljø. ForVei.....	10
9. Doktorgraden i tall 2024: Statistikk over opptak, disputaser og gjennomføringsgrad	11
10. Planer og fokusområder for videreutvikling av forskerutdanning i 2025-2026.....	12

1. Innledning

Forskerutdanningsmeldingen (FORM) er en del av den jevnlige programevalueringen av ph.d.-utdanningen. Den er utformet etter MN-fakultetets strategi og innebærer, i tillegg til de fire hovedkapitler fra del II i strategien, kapitler om Kvalitetssystem og kvalitetsrutiner, Statistikk, samt Planer og fokusområder for videreutvikling av forskerutdanning i 2025-2026.

Målet med FORM er

- 1) å dokumentere og synliggjøre arbeidet innen forskerutdanningen ved grunnenhetene og fakultetsadministrasjonen for fakultetsledelsen, med fokus på kvalitetsfremmende arbeid inkludert kvalitetssikring, lærings- og arbeidsmiljø for kalenderårene 2023-2024 og fremover;
- 2) å etablere *status quo*, å belyse og legge grunnlaget for fremtidige problem- og fokusområder;
- 3) å fremme erfaringsdeling mellom grunnenhetene.

2. Hovedsaker

Oppfølging av periodisk evaluering av ph.d.-programmet

Høsten 2022 ble ph.d.-programmet evaluert av en ekstern komité som en del av den periodiske programevalueringen. Komitéen har levert en rapport der kvaliteten til ph.d.-programmet har blitt evaluert og eventuelle behov for endringer og videreutvikling av programmet identifisert. I perioden 2023-2024 har fakultetet jobbet med, blant andre, følgende aspekter av ph.d.-programmet:

- opplæringsdelens sammensetning og innhold (se også kapittel 3);
- gjennomføring av fremdriftsrapportering, evaluering av nye nettskjema og oppsummering av resultatene (se også kapittel 3);
- forbedring av nettsidene om ph.d.-programmet på MN-fakultetet (se også kapittel 3);
- veilederopplæring og videreutvikling av e-læringsmodulen om ph.d.-veiledning i Canvas (se også kapittel 4).

Krevende økonomi

Det har over tid blitt klart at fakultetets økonomi er under press, og videre kutt i statsbudsjettet for 2023 har forverret økonomien ytterligere. Desto viktigere er det å legge mer innsats i å øke gjennomføringsgrad for doktorgradskandidater som er inntektsgivende for fakultetets grunnenheter.

En annen inntektskilde for fakultetet skal være finansiering av veiledning og opphold av kandidater ansatt ved eksterne arbeidsssteder. Fakultetet har utarbeidet retningslinjer for oppfølgingsbidrag knyttet til utdanningen av eksterne kandidater.

Det ligger også et visst potensial i rekruttering av eksterne ph.d.-kandidater til fakultetets ph.d.-program, blant annet gjennom nærings- og offentlig ph.d.-ordningen, som delvis finansieres av Norges forskningsråd.

Kunstig intelligens (KI)

Inntog av kunstig intelligens (KI) har utfordret både forskning og undervisning som ph.d.-kandidater utfører og deltar i. KI er et omfattende begrep og har mange anvendelser som angår datalagring, bilde-, multimedia- og tekstgenerering, maskinlæring m.m. Ph.d.-gruppen sammen med KURT har utarbeidet retningslinjer som vil hjelpe kandidatene å møte disse utfordringene (se også kapittel 6).

Karriereplanlegging

I henhold til §3-19 i den nye Forskriften til universitets- og høyskoleloven skal ph.d.-kandidater utarbeide en karriereplan, med ansvar for oppfølging og veiledning fra institusjonen. UiO ønsker at fagmiljøet skal være hovedarena for karrierestøtte for sine kandidater, og et medlem av ph.d.-gruppen i fakultetsadministrasjon deltar i utviklingen av rammene for dette (se også kapittel 4).

3. Kvalitetssystem og kvalitetsrutiner

Ph.d.-programråd

Det ble avholdt syv ordinære programrådsmøter i 2023 og ni møter i 2024.

I tillegg til de ordinære møtene organiserer fakultetsledelsen og ph.d.-administrasjonen seminarer for programrådet som inngår i en strategisk utvikling av forskerutdanning og samhandling innad i programrådet. Noen av disse gjennomføres i samarbeid med DOKA (studieadministrativt nettverk for ph.d.-koordinatorene fra alle MN-grunnenhetene).

I vårsemesteret 2023 ble seminaret med tittelen Forskerutdanningen under lupen: Oppfølging av periodisk programevaluering avholdt. Der var blant andre representantene fra HR-seksjonen og ForVei til stede som kom med innspill om hvordan studiekonflikter mellom kandidat og veileder skal håndteres for å fremme kandidatenes psykososiale helse, forbedre progresjonen i ph.d.-studiene og redusere frafall. Studiedekan har ledet gruppearbeidet med revidering av reglene rundt opplæringsdelen (§8 Opplæringsdel i Utfyllende regler ved MN-fakultetet). Påfølgende diskusjoner i ordinære programrådsmøter resulterte i mer fleksibel sammensetning av ordinære kurs, forskerkurs og spesialpensa.

Dialogmøter om studiekvalitet

Som et ledd i de systematiske studiekvalitetsrutinene gjennomfører fakultetets studiedekan årlige, instituttvis møter med instituttleder, utdanningsleder, ph.d.-utvalgsleder, programrådsledere, administrativ studieleder eller programkoordinatorer, studentrepresentanter og representanter for studieprogrammene. Dialogen omfatter hele studieløpet fra bachelor, til master og ph.d.

Dialogmøtene er omtalt i [Utdanningsmelding 2023](#) og i [Utdanningsmelding 2024](#). Dialogmøtene i 2023 hadde fokus på fremdriftsrapportering og de tilhørende skjemaene som ble innført, mens på møtene i 2024 ble rammene rundt veiledning diskutert.

Oppfølging av periodisk programevaluering fra 2022

For å følge opp den periodiske programevalueringen satt fakultetet opp en liste over alle tiltaksforslagene, der instituttene fikk mulighet til å vurdere hva de mente var viktigst å gjennomføre. En del tiltaksforslag faller inn under HR-seksjonens ansvar, og er overført til HR for oppfølging. Dette gjelder i hovedsak utbedring av rutiner for ansettelsesprosessen, standardisering av mottak av nye ansatte og karriereoppfølging av kandidater ansatt ved UiO.

Følgende punkter har så langt blitt gjennomført/vurdert av ph.d.-administrasjonen:

- Opplæringsdelen er nøye gjennomgått og revidert. Ny versjon trådte i kraft i 2024.

- Ph.d.-gruppen arrangerte karriereuken WEEK 2 første gang i 2024 og igjen i 2025. Dette er en felles arena som gir mulighet til nettverksbygging, bevisstgjøring rundt karrieremuligheter og påfyll av etterspurte generiske ferdigheter (se også kapittel 4).
- Ph.d.-gruppen har utarbeidet et forslag til håndteringsplan for konflikter mellom veileder og kandidat, som skal publiseres i 2025.
- Spørsmålene som stilles i årlig fremdriftsrapportering er oppdatert og standardisert på tvers av enhetene. Ønsket er at rapportene i større grad skal fange opp konflikter, manglende veiledning, samt kandidater uten tilknytning til aktive forskningsmiljøer for at grunnenhetene kunne sette inn tiltak før dette påvirker kandidatene negativt.
- Alle nettsidene om ph.d.-programmet er ryddet, forbedret, og skrevet etter klart språk-prinsippene. Det er lagt stor vekt på at engelsk informasjon skal være tilgjengelig.
- Kandidatenes psykiske helse følges opp med veilederopplæringen, konflikthåndteringsplanen, informasjon om tilbud på nettsidene, og oppfølging gjennom årlig fremdriftsrapportering (se også kapittel 7).

4. Forspranget ligger i forskningen

Fakultetet skal møte fremtidens utfordringer gjennom forskning på høyt internasjonalt nivå

Veilederopplæring

Fakultetet har tidligere ansatt en HR-rådgiver som spesifikt skal fokusere på veilederopplæring, og som dermed vil være ansvarlig for å administrere og koordinere denne opplæringen. HR-seksjonen vil også legge til rette for ressurser og støtte til rådgiveren, slik at veiledere får muligheten til å utvikle sine ferdigheter og kompetanser gjennom relevante kurs og aktiviteter.

I 2024 ble det vedtatt at veilederopplæring skal være obligatorisk for ph.d.-veiledere ved MN-fakultetet. Opplæringen skal bestå av to deler:

- Del A er obligatorisk for alle som skal oppnevnes til veiledere og består av et 3-timers e-læringskurs som gjennomføres i Canvas. Det overordnede målet med e-læringskurset er å gi veilederne kjennskap til de viktigste formelle rammene for ph.d.-veiledning.
- Del B består av et 30-timers kurs i veiledningspedagogikk og skal være obligatorisk for alle som oppnevnes som hovedveiledere, også eksterne. Kurset leveres av LINK og er en del av det universitetspedagogiske basiskompetanseprogrammet på 200 timer. Har hovedveilederen gjennomført tilsvarende kurs ved andre læresteder vil det bli godkjent. Om LINK i tillegg kan tilby korte oppfriskningskurs på én dag, vil dette bli obligatorisk å ta for alle som oppnevnes som hovedveiledere, hvert femte år.

Karrierestøtte for forskere i startfasen. Karriereplanlegging

I henhold til §3-19 i den nye Forskriften til universitets- og høyskoleloven, skal ph.d.-kandidater utarbeide en karriereplan. Institusjonen har ansvar for oppfølging av planen og for å tilby karriereveiledning. UiO ser for seg at fagmiljøet blir hovedarena for karrierestøtte, med ansvar for tilhørighet, forskningskvalifisering, veiledning og nettverksbygging. Kravet gjelder kandidater ansatt ved UiO. Et medlem av ph.d.-gruppen deltar i arbeidsgruppen som skal utvikle rammene for karriereplanlegging for UiOs stipendiater.

MN-fakultetet er det eneste fakultetet som tilbyr individuell karriere veiledning til yngre forskere.

Kandidatene tilbys 45 minutters veiledningstime enten på norsk eller engelsk. 24 kandidater benyttet seg av tilbudet, hvorav én var i starten, åtte midtveis og 13 i slutfasen av doktorgradsløpet.

Beskrivelse av ønskede samtaleemner ved påmelding, i tillegg til evaluering etter endt testperiode, ga verdifull informasjon om hvilke karriererelaterte spørsmål kandidatene har og hvilke tiltak MN-fakultetet kan implementere i karrierestøtten for våre kandidater. Temaene om hvordan man skal kartlegge og formidle egen kompetanse, og om mulige karriereveier etter fullført ph.d.-grad, var gjengangere blant de ønskede samtaleemnene.

The WEEK

Ph.d.-gruppen har etablert The WEEK, som finner sted tidlig i vårsemesteret, i januar. Arrangementet organiseres i samarbeid med NHM og UB, fakultetene OD og SV, og med sentrene dScience og DStrain. The WEEK har blitt gjennomført to ganger, i 2024 og i 2025, og hver gang har man hatt over 1000 påmeldte deltakere fra hele UiO. Tilbakemeldingene fra deltakerne har vært svært positive, med vurderinger i snitt på 9 av 10 for de ulike aktivitetene denne uken.

Målet med The WEEK er å styrke nettverksbyggingen blant våre yngre forskere og oppmuntre dem til å utforske karrieremuligheter både innen og utenfor academia. Fakultetet ønsker også å knytte tettere bånd mellom UiOs yngre forskere og næringslivet/instituttsektoren. Dette er særlig viktig for mange av våre utenlandske forskere, som kan møte utfordringer med å navigere i det norske arbeidsmarkedet. En sentral del av uken er en sosial fest med konsert, quiz og matservering som arrangeres etter karrieredagen. Dette gir deltakerne en verdifull mulighet til å bli kjent med kolleger utenfor egen forskningsgruppe, noe som kan ha en positiv innvirkning på deres psykiske helse. Både rektor og UiODoc har tidligere uttalt at The WEEK er både viktig og nødvendig for våre yngre forskere.

Når det gjelder budsjettet, dekkes kostnadene av inntektene fra bedriftene som deltar med stands på karrieredagen. Vi har hatt balanse hvert år, noe som bekrefter prosjektets økonomiske bærekraft.

5. Kultur for læring

Våre kandidater skal lykkes faglig og profesjonelt

Internasjonalisering

Internasjonalt samarbeid skal være en viktig del av forskningshverdagen for MN-fakultetet. Mer enn halvparten av alle ph.d.-kandidatene og ca. 20 % av vitenskapelig ansatte ved fakultetet har utenlandsk bakgrunn og bidrar til lokale, internasjonale forskningsmiljøer. Til sammen var 76 nasjoner, utenom Norge, representert blant kandidatene som fikk opptak i årene 2017-2024, med Tyskland, Kina, India, Iran og Italia på de første fem plassene etter Norge iht. antall kandidater.

Som en del av internasjonalt samarbeid inngår fakultetet forskjellige type avtaler med utenlandske gradsgivende institusjoner. I perioden 2023-2024 har fakultetet inngått cotutelle-avtaler med universitetet i Strasbourg (Frankrike), universitetet i Torino (Italia) og universitetet i Grenoble (Frankrike). I 2020 har fakultetet etablert en dobbelgradsavtale med Ecole Normale Supérieure (ENS) de Lyon (Frankrike) som vil bli fornyet.

Fakultetet bidrar aktivt til forhandlingene om doble ph.d.-grader under DEMO (Marie Skłodowska-Curie Actions Doctoral Networks i Horizon Europe-programmet). Disse forhandlingene er svært tidkrevende og viser hvor viktig det er at instituttene har nødvendig kompetanse og kapasitet. Utfordringen ligger i den store variasjonen av regler for ph.d.-grader i EU, noe som fører til omfattende arbeid for å etablere enhetlige prosedyrer som gjelder kun et begrenset antall kandidater som disputerer ved UiO.

Balanse mellom faglige og generiske ferdigheter

Fremtidige behov i arbeidslivet krever at kandidatene tilegner seg ferdigheter og kompetanse på høyt nivå, som gjør dem i stand til å løse arbeidsmarkedets mest krevende oppgaver. Fakultetet skal sørge for at ph.d.-kandidater opparbeider seg fagspesifikke og generiske ferdigheter og høyere grunnleggende kognitive ferdigheter som setter dem i stand til å utvikle seg gjennom hele yrkeslivet. MN-fakultetet tilbyr flere ph.d.-kurs som tjener dette formålet.

MNSES9100 Science, Ethics and Society

MNSES9100 (5 sp) er et intensivt ph.d.-emne innen forskningsetikk og vitenskapsteori, avholdt over én uke hvert semester med kapasitet til 98 kandidater. Emnet har fått positive tilbakemeldinger, mye takket være tidligere lærerens erfaring. Etter fratreden i 2024 har en lektor ved IFIKK overtatt undervisningen, og tilbakemeldingene forblir positive.

Fakultet har tatt initiativ til samtaler med IFIKK med det ønsket om å overføre emnet til IFIKK. IFIKK ønsker en forutsigbar modell med fast pris for kostnadsdekning. Beløpet er under beregning. Ledelsen ved IFIKK ber om støtte fra MNs dekanat for å fremme saken blant andre dekanater og rektoratet, med mål om at instituttet får kursansvaret for UiOs opplæring i forskningsetikk og vitenskapsteori, slik det er med Exphil-undervisningen. Dekanetet ser positivt på en slik modell, men må vurdere den økonomiske siden når IFIKK har foreslått en stykkpris.

MNKOM9010 Communicating Science

MNKOM9010 (5 sp) er et tilbud til alle ph.d.-kandidater ved fakultetet, som også tar imot deltakere fra andre fakulteter og institusjoner dersom det er plass. Emnet gir kandidatene kompetanse i skriftlig, muntlig og visuell forskningskommunikasjon både innad i academia og rettet mot andre publikum. Det går også inn på ulike perspektiver av forskerens rolle i samfunnsdebatten. Kandidater fra alle grunnenheter ved fakultetet har deltatt i emnet siden det startet opp i sin nåværende form i 2022, og det får gjennomgående gode evalueringer av deltakerne.

MNPED9000 Teaching in STEM

MNPED9000 (5 sp) er et tilbud til våre ph.d.-kandidater med arbeidsplikt, og det er krav at de underviser parallelt som de følger undervisningen. Emnet går to ganger i året og gir kandidatene kompetanse til å planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning i sine respektive disiplinfag. Kandidatene etablerer et praksisfelleskap der de utvikler et felles språk og lærer sammen. På denne måten er ph.d.-kandidatene positive endringsagenter som påvirker utdanningskvaliteten ved fakultetet. Emnet bidrar også til at ph.d.-kandidatene bygger sin utdanningsfaglige kompetanse, noe som påvirker deres videre karriere både i og utenfor academia.

Siden oppstarten i 2021 har ph.d.-kandidater fra alle grunnenhetene ved fakultetet deltatt. Emnet har hvert år fått svært gode tilbakemeldinger, og på en skala fra 1-6 der 1 er den laveste karakteren har emnet fått i hovedsak karakteren 5 eller 6.

Forskerskoler

Forskerskole-ordningen til Forskningsrådet finansierer nasjonale forskerskoler over hele landet. Forskerskolene skal heve kvalitet og relevansen i doktorgradsutdanningen gjennom samarbeid i nettverk. Enheter ved MN-fakultetet har administrert tre aktive forskerskoler i perioden.

Ved utgangen av 2024 deltar MN-fakultetet i 12 aktive forskerskoler, hvorav NHM administrerer Research School in Biosystematics (ForBio). De to forskerskolene, Nasjonal forskerskole for Jordas og planetenes dynamikk og utvikling (DEEP) samt The National Graduate School in Infection Biology and Antimicrobials (IBA), ble avsluttet i 2024 etter å ha vært aktive i 8 år.

The National Graduate School in Infection Biology and Antimicrobials (IBA)

Infeksjonssykdommer er en betydelig årsak til dødelighet globalt, noe som gjør det nødvendig å styrke forskningen på infeksjonsbiologi. IBA hadde som mål å utdanne ph.d.-kandidater til konkurransedyktige forskere og etablere et nasjonalt program for samarbeid. For å nå dette målet jobbet de aktivt med nettverksbygging og internasjonalt samarbeid, der de tilbød spesialiserte emner med ledende fagpersoner som undervisere.

Nasjonal forskerskole for Jordas og planetenes dynamikk og utvikling (DEEP)

DEEP hadde som mål å samle forskere og ph.d.-kandidater innen geofysikk, mineralogi, geokjemi og planetologi for å tilby spesialiserte kurs og skape et nettverk på tvers av Europa. I tillegg til nettverksbygging og emnetilbud, har DEEP også tilbudt reisestipend til sine ph.d.-kandidater.

6. Kunnskap i bruk

Våre fagmiljøer skal være de fremste samarbeidspartnere for næringsliv og enheter i offentlig sektor

Bærekraftsatsingen

Realfag og teknologi står sentralt i overgangen til et mer bærekraftig samfunn. MN-fakultetet har derfor lyst ut strategiske midler til forskningsprosjekter rettet mot bærekraft. Parallelt med dette arbeider fakultetet innen utdanning med å synliggjøre hvordan våre fag bidrar i arbeidet med bærekraftig omstilling.

MN-fakultetets største og viktigste strategiske ressurs er de øremerkede stipendiatstillingene fra Kunnskapsdepartementet (KD-stillingene). Fakultetet startet høsten 2021 en strategisk bærekraftsatsing ved bruk av KD-stillinger. I perioden 2021-2022 ble det etablert 30 prosjekter med i alt 34 stipendiatstillinger.

I perioden 2023-2025 gjennomførte fakultetet tre bærekraftseminarer hvor både de som har fått og de som ikke har fått KD-stillinger kunne møtes for å diskutere fag og strategier. Seminaret var åpnet for ph.d.-kandidater ansatt i KD-stillinger som er tildelt innen bærekraftsatsingen.

Kunstig intelligens (KI)

Rask utvikling av kunstig intelligens påvirker både forskning og den undervisningen ph.d.-kandidater og veiledere utfører og deltar i. KI er et omfattende begrep og har mange anvendelser som angår datalagring, bilde-, multimedia- og tekstgenerering, maskinlæring, med mer.

For å møte disse utfordringene har ph.d.-gruppen, i samarbeid med Vidar Skogvoll (KURT), laget [en nettside om sikker bruk av generativ KI for ph.d.-kandidater](#). Nettsiden inneholder åtte punkter for diskusjon mellom kandidater og veiledere før KI brukes i forskningen og avhandlingsskriving.

Ph.d.-kandidater og veiledere føler seg usikre på hvor og hvor mye bruk av KI som er tillatt. Veiledere uttrykte også et ønske om å inkludere dette emnet i veilederopplæringen. Ph.d.-programrådet har kommet med et forslag om å inkludere bruk av KI i prosjektbeskrivelsen på lik linje med refleksjon om etikk, og som punkter i introduksjonssamtaleverktøyet slik at veileder og kandidat diskuterer temaet tidlig.

Kommunikasjon og informasjon

«PhD and postdoc bulletin» ble opprettet for å informere om fakultetets, universitetets og øvrige generiske arrangementer, samt relevante artikler, podkaster og annet. Fra 2023 er ansvaret for utsending av «PhD and postdoc bulletin» under ny tittel «ECR MN News» blitt overført til HR-seksjonen. Nå sendes den to ganger per måned istedenfor hver uke. Den omfavner en større målgruppe som nå inkluderer fakultetets ph.d.-kandidater, postdoktorer og yngre forskere.

Alle nettsidene om ph.d.-programmet er ryddet, forbedret, og skrevet etter klart språk-prinsippene. Det er lagt stor vekt på at engelsk informasjon skal være tilgjengelig.

7. Menneskene i sentrum

Fakultetet skal være et attraktivt og inkluderende arbeids- og studiested

Mottak og integrering av nye ph.d.-kandidater

Fakultetets programseminarer for nye ph.d.-kandidater

Et av tiltakene fakultetet anser som svært viktig er et todagers programseminar på Sundvolden for alle kandidater som ble ansatt i det foregående året. Programseminaret gir kandidatene kontakter på tvers av fakultetet, skaper tilhørighet til fakultetet, tilbyr en god arena for å få snakket sammen om hvordan det er å være ph.d.-kandidat, fremmer psykologisk trygghet og supplerer kandidatene med gode verktøy som vil være nyttige i deres ph.d.-studie og videre karriere.

I januar 2023 fikk kandidatene som startet i 2020 et eget oppfølgingsprogramseminar, som skulle sikre at kandidatene som startet i løpet av pandemien også fikk tilknytning til fakultetet og muligheter til å skape nettverk.

Siste todagers programseminar på Sundvolden var avholdt i oktober 2023 og ble erstattet med en-dags programseminar med påfølgende middag i regi av RealMoro 25. oktober 2024.

[60 utenlandske UiO ansatte på skikurs - Uniforum](#)

For første gang arrangerte UiO langrennskurs for nybegynnere på vinteraktivetsdagen i 2023. Responsen var over all forventning. Forslaget om et skikurs for nybegynnere kom fra Jean-Raphael Martinez (koordinator for doktorgradsutdanningen på MN-fakultetet). MN-fakultetet jobber hardt for å finne arenaer hvor utenlandske stipendiater kan møtes. Mange kan bli litt deprimerede i mørketiden, og vinteraktiviteter og friluftsliv er godt for psyken.

Ca. 40 av kursdeltakerne kom fra MN-fakultetet. 29 av disse var ph.d.-kandidater, mens resten i hovedsak var postdoktorer og andre midlertidige tilsatte.

[Sosiale arrangementer på grunnenhetene](#)

Alle grunnenheter ved MN-fakultetet legger innsats i å skape trivelig og inkluderende arbeidsmiljø for ph.d.-kandidatene og organiserer akademiske og sosiale arrangementer for dem. Det er imidlertid variasjon i hvordan disse aktivitetene struktureres og omtales, avhengig av tilgjengelige ressurser og antall ph.d.-kandidater på det aktuelle grunnenheten.

Denne oversikten oppsummerer tiltak knyttet til rekruttering, inkludering, oppfølging av ph.d.-kandidatene, samt karriereveiledning ved MN-grunnenheter i 2023-2024.

[Naturfagsenteret](#) har få ph.d.-kandidater, men disse er aktive i senterets forskergruppe hvor de presenterer doktorgradsprosjektene sine og får tilbakemeldinger. De deltar i den nasjonale forskerskolen MaScE – Forskerskolen i matematikk- og naturfagdidaktikk som tilbyr sommerskole, diverse kurs i metode og akademisk skriving, m.m. Veiledere har deltatt i kurs om veiledning og forskningsintegritet.

[Institutt for teoretisk astrofysikk](#) informerer masterstudenter om forskerutdanning og har en fadderordning for nyankomne ph.d.-kandidater. Instituttet arrangerer seminarer for hele instituttet med fokus på samhold, kommunikasjon, rolleforståelse, den norske arbeidsplassen vs. andre. Alumni fra bedrifter kommer på besøk for karriererepresentasjon. ITA avholder også sosiale arrangementer som MingleKringle, julebord, vinter- og sommeravslutning.

[Naturhistorisk museum](#) har on-boarding-programmer for nye ph.d.-kandidater med vekt på inkludering, samt en Student Activity Committee som organiserer faglige og sosiale arrangementer. De tilbyr også workshoper i akademisk skriving, søknadsskriving og presentasjoner. Disse er integrert i ForBio-forskerskolen. NHM har også planer for karrierestøtte for ph.d.-kandidater.

[Matematisk institutt](#) arrangerer velkomstdager for ph.d.-kandidater, og en årlig karrieredag hvor alumni deler erfaringer. Ph.d.- og postdoc-sosialkomité arrangerer middager, fester o.l. MI avholder også alumni-treff for tidligere studenter, ph.d.-kandidater og ansatte.

[Kjemisk institutt](#) har prosedyrer for on-boarding av yngre forskere, inkludert karriereplanlegging og støtte fra Young Researcher Parliament (YRP). De organiserer nettverksbygging for unge forskere og seminarer om karriereutvikling som Alumnitalks.

[Institutt for informatikk](#) orienterer masterstudenter om ph.d.-livet. Sosiale initiativer, som lunsjer organisert av kandidatene selv og som utføres med Studiekvalitetsmidler fra fakultetet, er prioritert.

Det legges vekt på en tettere oppfølging av kandidater via fremdriftsrapportering. IFI fikk innvilget et månedsverk til en ph.d.-kandidat som har ansvar for et prosjekt som går på etablering av felleslunsjer; en digital møteplass for ph.d.-kandidatene; en kanal til ph.d.-utvalget, slik at utvalget kan følge med på hva som er relevant for ph.d.-kandidater; en arena der masterstudenter kan møte ph.d.-kandidatene.

Institutt for biovitenskap har ingen formell orientering om ph.d.-studiet for bachelor- og masterstudenter, men integrering skjer gjennom daglig kontakt med ph.d.-kandidater i forskningsmiljøene. Noen seksjoner eller forskningsgrupper (f.eks. AKVA, EVOGENE) har aktiviteter som er rettet spesifikt mot egne ph.d.-kandidater og postdoktorer: søknadsskrivekurs og skrive-retreat. Sosiale aktiviteter som felleslunsjer, spill-kvelder, lønningspils o.l. med stor deltakelse av ph.d.-kandidater arrangeres av instituttets sosial-komité. På AKVA-seksjonen tester man en fadderordning for ph.d.-kandidater som på sikt skal overføres til andre seksjoner. De fleste ph.d.-kandidater gir uttrykk for at de er sosialt godt integrerte. Revitaliseringen av Grad Forum kan bidra til at enda flere ph.d.-kandidater opplever et positivt sosialt miljø.

Farmasøytisk institutt introduserte et velkomstarrangement for nye ph.d.-kandidater hvor ph.d.-utvalget presenterer seg og informer kandidatene om deres rettigheter og plikter. Kandidatene oppfordres til å melde seg på ECR MN News hvor de blant annet får informasjon om UiODoc og ForVei.

På **Fysisk institutt** foregår karriereveiledningen i seksjonene som regulært organiserer besøk fra diverse bedrifter og organisasjoner. Seksjonene og sentrene arrangerer felles lunsjer, grilling, quiz-kvelder eller kinobesøk for stipendiater fra FI og ITA for å skape et inkluderende miljø på tvers av instituttene. En seksjon som har mange eksterne kandidater ved OUS, organiserer «burger og øl/brus»-kvelder på pub for å samle stipendiater fra FI og OUS.

Institutt for geofag organiserer møter for masterstudenter og ph.d.-kandidater. De har oppstartmøter for nye kandidater og årlige ph.d.-informasjonsmøter. iEarth arrangerer en alumnidag for ph.d.-kandidater.

Psykososialt miljø. ForVei

Å ta en doktorgrad kan for mange oppleves som en stressende periode i livet, og det er ikke uvanlig å føle at man ikke strekker til. Ifølge flere internasjonale studier sliter én av tre ph.d.-kandidater med psykiske vansker knyttet til usikkerhet for fremtiden, stort arbeidspress i et konkurransepreget miljø, mangel på sosial støtte, presset og konflikten mellom arbeid og privatliv som særlig øker i siste halvdel av ph.d.-perioden.

ForVei gir personlig veiledning til alle ph.d.-kandidater som ønsker det. Behovet for støtte er stort og voksende, med fokus på håndtering av press, angst, ensomhet, forholdsproblemer, mestring, sorg eller depresjon. Kandidatene synes at det er viktig å ha en nøytral tredjepart som ikke har betydning for deres forskning og daglige virke, og de som først har tatt kontakt med ForVei gjerne kommer tilbake, 2 til 5 ganger.

Temaer som går igjen i samtale med ph.d.-kandidatene er relasjonen til veileder, impostersyndrom-tendenser, stress og balansen mellom arbeid og fritid. Stadig flere syns ikke forskningen deres er «viktig» nok, de ser ikke nytten og må minnes på at det de gjør er en del av en større helhet.

I 2023-2024 har ForVei bidratt til fakultetets arrangementer for ph.d.-kandidater - programseminarene og The WEEK.

I 2024 har de også deltatt i et seminar for ph.d.-kandidater og veiledere på ITS med fokus på forventninger og kommunikasjon. Dette var meget vellykket, og forventninger ble uttalt, justert, bekreftet og avkreftet. Samtaleverktøy-kurs for veiledere kunne vært et godt tiltak siden mange misforståelser oppstår i relasjonene.

På IBV bistod ForVei på et seminar for veiledere hvor fokus var den obligatoriske introduksjonssamtalen mellom ny ph.d.-kandidat og hovedveileder som har som mål å avklare forventningene mellom de to partene. Denne anses som viktig og nyttig dersom den gjennomføres.

Stressmestringskurs er også gjennomført på etterspørsel fra enheter.

ForVei-teamet utvikler seg kontinuerlig for å kunne møte de uforutsette psykologiske og relasjonelle utfordringene som kan oppstå ved fakultetet. Eksempler på dette inkluderer støtte ved «si-fra»-saker eller som samtalepartner og kontaktperson ved alvorlige hendelser som PLIVO-situasjoner, samlivsbrudd, dødsfall og lignende.

9. Doktorgraden i tall 2024: Statistikk over opptak, disputaser og gjennomføringsgrad

[Doktorgraden i tall 2023](#) ble produsert i 2024.

[Doktorgraden i tall 2024](#) presenterer statistikk over opptak, disputaser og gjennomføringsgrad for ph.d.-programmet ved MN-fakultetet i perioden 2014-2024 i henhold til kandidatenes kjønn, statsborgerskap, ansettelsesforhold, m.fl.

Sammendrag

Opptak

I perioden 2017-2024 har årlige [opptakstall](#) på MN-ph.d.-program variert mellom 120 (i 2024) og 185 (i 2021).

[Andelen kvinner](#) har vært rundt 44%, og [andelen utenlandske kandidater](#) har ligget i snitt på 54%. Til sammen var [76 nasjoner](#), utenom Norge, representert blant kandidatene som fikk opptak i den samme perioden, med Tyskland, Kina, Italia, India, Iran på de første fem plassene etter Norge.

[Andelen kandidater ansatt ved eksterne arbeidssteder](#) variert fra 19% (i 2024) til 38% (i 2020). Disse har vært ansatt ved tilsammen 140 ulike eksterne organisasjoner og bedrifter.

[Andelen kandidater med mastergrad fra UiO](#) ligget mellom 30% og 42%.

Disputaser

Antall disputaser ved fakultetet har i perioden 2017-2024 ligget mellom 113 og 156 per år. I 2022 var det gjennomført 113 disputaser, men i 2024 var det avlagt [156 disputaser](#) som er det nest høyeste antallet noensinne.

Andelen MN-doktorander av det totale antall doktorander som utgår fra UiO, har de siste fem årene variert mellom 27% og 31%.

Gjennomstrømningstid og gjennomføringsgrad

Brutto gjennomstrømningstid (fra startdato til innlevering) blant disputerte kandidater har vært uavbrutt nedadgående i perioden 2017-2024, fra 4,94 år i snitt i 2017 til 4,45 år i snitt i 2024. Man kan merke seg at bruttotiden utspiller seg forskjellig for forskjellige grupper av kandidater.

Andelen fullførte kandidater med start i 2014-2019 og innlevering innen 4 og 6 år svinger mellom 27-38% (innen 4 år) og 62-80% (innen 6 år - styringsparameter). Andelen fullførte kandidater innen 6 år som startet i 2014, ligger på 80%, som er den høyeste noensinne. Imidlertid går den ned igjen fra 70% for ph.d.-kandidater med start i 2016 og 2017 til 62% med start i 2019. Nedgangen er merkbar også ved resten av UiO og gjelder alle fakulteter. Det kan ha en sammenheng med koronapandemien.

Andelen fullførte på MN-fakultetet er høyere enn gjennomsnittet for resten av UiO.

Den kumulative gjennomføringsgraden for ph.d.-kandidater ved MN har ligget på 54-88% de siste syv årene. Disse tallene kan imidlertid ikke regnes som endelige, siden ikke alle kandidater tatt opp i 2014-2020, og som har aktiv studierett, har disputert.

10. Planer og fokusområder for videreutvikling av forskerutdanning i 2025-2026

1. UiO sak-prosjektet: Prosessforbedring av ph.d.-opptaket for interne kandidater og innføring av nytt felles opptaksskjema for eksterne kandidater

Målet med prosjektet er å redusere dobbeltarbeid for ph.d.-kandidatene, vitenskapelige ansatte og administrasjonen, og gi alle en bedre brukeropplevelse.

Ph.d.-gruppen skal fortsette arbeidet med harmonisering av ansettelse og opptak slik at ansettelse automatisk gir opptak til ph.d.-programmet for interne kandidater. Prosessen foregår i tett samarbeid med HR-seksjonen.

I regi av UiO sak-prosjektet skal ph.d.-gruppen delta i utvikling og innføring av felles opptaksskjema for eksterne kandidater.

2. Karriereplan for ph.d.-kandidater (Jf §3-19 i Forskrift til UH-loven)

I den nye forskriften til Universitets- og høyskoleloven, §3-19, er det fastsatt at ph.d.-kandidater skal utarbeide en karriereplan. Institusjonen har ansvar for å følge opp disse planene og sikre at stipendiatene ved fakultetet har tilgang til karriereveiledning. Fakultetet spiller en viktig rolle i utviklingen og implementeringen av tiltak for karriereplanlegging. Hensikten er å oppmuntre kandidatene til å reflektere over sin karriere tidlig i ph.d.-løpet og ta eierskap til egen utvikling.

3. Kandidatundersøkelse i 2026

Kandidatundersøkelser anbefales av NOKUT som et viktig ledd i vurdering av studiekvalitet. I 2021 gjennomførte fakultetet en kandidatundersøkelse blant ph.d.-kandidatene med start i 2009-2020. Den har gitt et viktig grunnlag for fakultetets videre arbeid og prioritering av velkomst og integrering av nye ph.d.-kandidater, særlig for utenlandske kandidater og kandidater ansatt ved eksterne arbeidssteder. Kandidatundersøkelse skal være et viktig grunnlag for periodisk programevaluering som gjennomføres hvert sjette år.